

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 420/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 7C/175/2008-774 z 26. júla 2018 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Co/85/2019-826 z 29. októbra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/50/2022 z 26. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. júla 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj čl. 1, čl. 2 ústavy a čl. 4 ods. 4 listiny a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom okresného súdu (v súčasnosti mestského súdu) č. k. 7C/175/2008-774 z 26. júla 2018, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave 8Co/85/2019-826 z 29. októbra 2019 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/50/2022 z 26. marca 2024. Zároveň sa osobitne vo vzťahu k najvyššiemu súdu dožadujú vyslovenia porušenia čl. 13 dohovoru. Žiadajú, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia zrušil, vec vrátil konajúcim súdom na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom z 26. júla 2018 zamietol žalobu sťažovateľov, ktorou sa na žalovanej Slovenskej republike, za ktorú konalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), domáhali náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu pri výkone

verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“). Okresný súd súčasne zastavil konanie v časti o zaplatenie 2 589,12 eur vrátane úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty, a to na základe čiastočného späťvzatia žaloby sťažovateľov, zamietol tiež ich procesné návrhy na prerušenie konania a žalovanej nepriznal náhradu trov konania.

3. Proti rozsudku okresného súdu sťažovatelia podali odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 29. októbra 2019 tak, že rozhodnutie okresného súdu ako správne potvrdil. Následne sťažovatelia podali proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie [ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP]. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 26. marca 2024 dovolanie sťažovateľov odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, pretože nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

II. Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti rekapitulujú skutkový stav veci, svoju argumentáciu, ako aj závery prijaté všeobecnými súdmi, s ktorými nesúhlasia. Namietajú, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, svojvoľné a vymyká sa požiadavke spravodlivého súdneho konania. Sú toho názoru, že najvyšší súd sa ústavne konformným spôsobom nevysporiadal s námietkou, že krajský súd napadnutým rozsudkom svojvoľne a bez splnenia zákonných podmienok rozhodol bez toho, aby ich v primeranej 5-dňovej lehote elektronicky (mailom, pozn.) upovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku. V tejto súvislosti tvrdia, že bolo povinnosťou krajského súdu upovedomiť ich o vzniku tzv. mimoriadnej situácie v dôsledku uzatvorenia budovy krajského súdu pre nahlásenie bombového poplachu. Budova krajského súdu bola uzavretá do 10.30 h, a teda k verejnemu vyhláseniu rozsudku nemohlo dôjsť o 9.30 h. Ak k tomu došlo, ide o ničotný/nulitný právny úkon krajského súdu. V spise sa nachádza podľa tvrdení sťažovateľov sfaľovaná zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku z 29. októbra 2019, ktorá deklaruje, že o 9.30 h sa začalo verejné vyhlásenie rozsudku bez účasti sťažovateľov a že rozsudok bol verejne vyhlásený. Preto sú presvedčení o tom, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd sa touto otázkou zásadného významu nezaoberal, a teda konal v úmysle zlegalizovať zjavne nezákonné a protiústavné konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu.

5. Okresný súd nepredložil na rozhodnutie krajskému súdu námietku sťažovateľov o porušení ich práva na nestranný súd z 21. decembra 2016, čo zostalo bez povšimnutia krajského súdu, a ani dovolací súd sa s tým ústavne konformne nevysporiadal. Prípis krajského súdu sp. zn. 14NcC/1/2017 z 24. apríla 2017 je výsledkom neprípustného obchádzania práva, nie je rozhodnutím o námietke sťažovateľov týkajúcej sa porušenia ich práva na nestranný súd, a to o to viac, ak sa k tejto námietke nevyjadrili všetci v tom čase aktívni sudcovia okresného súdu.

6. Sťažovatelia sú presvedčení, že konanie ako celok nie je spravodlivé a sú obeťami „nezákonných konaní a riadne, presvedčivo a racionálne, konzistentne neodôvodnených rozhodnutí vnútroštátnych súdov, majúcich za následok odmietnutie spravodlivosti“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré sťažovatelia považujú za nezákonné, arbitrárne, svojvoľné a nedostatočne odôvodnené. Sú presvedčení, že im v konaní pred všeobecnými súdmi bola odňatá možnosť konať pred súdom v dôsledku nedostatkov v procesnom postupe jednotlivých všeobecných súdov, ktoré majú spočívať vo vyhlásení rozsudku krajského súdu bez splnenia zákonných podmienok, ako aj v nevysporiadaní sa s ich námietkou o porušení práva na nestranný súd.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľov napadnutým rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu:

8. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľov napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúvané (IV. ÚS 303/04).

9. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu v odvolacom konaní a bol potvrdený rozsudkom krajského súdu. Napadnutý rozsudok krajského súdu bol preskúvaný v dovolacom konaní iniciovanom na základe dovolania sťažovateľov. Keďže obe napadnuté rozhodnutia boli preskúvané inými súdmi v inštančnom konaní (riadnom, resp. mimoriadnom), ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc na ich opakované preskúvanie. Preto odmietol dané časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

10. V kontexte prezentovanej sťažnostnej argumentácie ústavný súd považuje v prvom rade za žiaduce zdôrazniť, že si plne uvedomuje úlohu najvyššieho súdu v civilnom procese, ktorý rozhoduje ako dovolací súd v už právoplatne skončenom spore. Rešpektuje aj jeho vlastnú diskreciu vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti dovolania, čo však nevylučuje, aby ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti následne preskúmal, či právomoc najvyššieho súdu bola realizovaná ústavne konformným spôsobom.

11. Pritom je nutné zdôrazniť, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový

stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

12. Ústavný súd sa tak pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zameril na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľov. Po náležitom preskúmaní napadnutého uznesenia konštatuje, že pochybenie ústavnoprávnej intenzity v posudzovanom prípade nezistil.

13. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v bodoch 11 až 16 síce v stručnosti, ale dostatočne objasňuje, prečo dovolacie námietky neboli spôsobilé na dosiahnutie kasácie právoplatného rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd pritom reflektoval výslovne na dovolacie námietky sťažovateľov týkajúce sa porušenia práva na nestranný súd (ktorú sťažovatelia v dovolaní vôbec neodôvodnili), vykonaného dokazovania a absencie upovedomenia o verejnom vyhlásení rozsudku krajského súdu. Závery, ktoré najvyšší súd prijal, vyplývajú z napadnutého rozsudku a sťažovateľom sú nepochybne známe, preto ústavný súd nepovažuje za potrebné ich na tomto mieste rekapitulovať. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, odôvodnenie napadnutého uznesenia poskytlo sťažovateľom dostatočné a ústavne konformné odpovede na všetky ich námietky súvisiace s predmetom sporu. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preto nemožno považovať za svojvoľné, arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces. Záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podaného z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, vo vzťahu ku ktorému najvyšší súd konštatoval nevymedzenie právnej otázky v súlade s § 432 ods. 2 CSP, sťažovatelia vôbec nerozporujú, a tak ani z toho pohľadu neexistuje dôvod na to, aby ústavný súd svojou právomocou zasahoval do právoplatného uznesenia dovolacieho súdu.

14. V súvislosti s námietkou sťažovateľov o tom, že najvyšší súd sa nevysporiadal so situáciou, ktorá nastala pri vyhlasovaní rozsudku krajského súdu v čase, keď bola budova súdu uzavretá pre nahlásenie bomby, ako aj s námietkou porušenia ich práva na nestranný súd v znení, ako je popísaná v bode 5 tohto uznesenia, ústavný súd uvádza, že tieto námietky sťažovatelia po prvýkrát vznášajú až v konaní o ústavnej sťažnosti. V dovolaní, ktoré sťažovatelia priložili ako prílohu k ústavnej sťažnosti, sa tieto námietky nenachádzajú, a preto sa s nimi najvyšší súd ani nemal možnosť vysporiadať v napadnutom uznesení.

15. Ak sťažovatelia v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatnili v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohli predniesť, avšak nepredniesli v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavná sťažnosť je podľa súčasnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 95/2023, IV. ÚS 588/2023) v tejto časti neprípustná. Ústavný súd nemôže rozhodnúť o námietke sťažovateľa uplatnenej až v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, že takúto námietku mohol uplatniť v napadnutom konaní pred všeobecnými súdmi (tzv. materiálna neprípustnosť ústavnej sťažnosti).

16. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, teda z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

17. Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 71/04, IV. ÚS 1/2012). Túto právomoc všeobecných súdov v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy konkretizuje, resp. vymedzuje zákon o zodpovednosti za škodu.

18. Sťažovatelia si svoje základné právo zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy uplatnili na všeobecnom súde žalobou, ktorou sa v príslušnom konaní domáhali náhrady škody vzniknutej im pri výkone verejnej moci. O tejto žalobe okresný súd rozhodol tak, že ju zamietol, pričom krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Pokiaľ napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietnuté ako procesne neprípustné, tak táto skutočnosť sama osebe nemôže zakladať dôvod na vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy (obdobne IV. ÚS 1/2012, II. ÚS 410/2016).

19. Z argumentácie sťažovateľov zároveň zjavne vyplýva, že k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu malo dôjsť v zásade z rovnakých dôvodov, ako k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Za týchto okolností v prípade, ak ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak nemožno reálne uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, resp. 36 ods. 3 listiny.

20. Sťažovateľmi označený čl. 13 dohovoru sa vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv zaručených dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013, IV. ÚS 32/2018). Z citovanej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje. Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o možnom porušení práva sťažovateľov zaručeného ustanoveniami dohovoru – osobitne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dospieť k záveru o porušení práva podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

21. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4. K namietanému porušeniu čl. 1 a čl. 2 ústavy a čl. 4 ods. 4 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

22. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy a listiny ústavný súd konštatuje, že ide o základné interpretačné pravidlá tvorby a aplikácie právneho poriadku Slovenskej republiky, ktoré nie sú samostatne uplatniteľné v konaní o ústavnej sťažnosti. Ich porušenie možno namietat' len súčasne s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd zaručených ústavou (resp. medzinárodnou zmluvou). Keďže nebolo zistené porušenie sťažovateľmi označených základných práv, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto základných interpretačných, resp. aplikačných pravidiel, čo je podkladom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v uvedených častiach podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

23. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberat' sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu